

NORDEN AKTUELT

Nyhedsbrev oktober 2009

Medlemsforbundene

FELLESFORBUNDET

Publisert: 27.08.09 © NHO Reiseliv 2009

Turistkonsumet passerte 100 milliarder

Det samlede turistkonsumet i Norge i 2008 er foreløpig beregnet til nesten 108 milliarder kroner. Det fremkommer i satelittregnskapet for turisme som ble presentert av Statistisk Sentralbyrå i april.

I satelittregnskapet for turisme inngår først og fremst forbruk knyttet til overnatting og servering, samt transporttjenester samt reisebyrå og turoperatørtjenester og bilutleie. Videre er museumstjenester og turistrelaterte sportsaktiviteter tatt med i det som omfattes av reisdelivsprodukter, og som i 2008 var bereget til nær 75 milliarder kroner. Men det er også beregnet hva turister bruker på andre varer og tjenester som mat- og drikkevarer, klær, suvenirer, kart mv, øvrige transport utgifter samt øvrige varer og tjenester. Når disse utgiftene blir lagt til, kommer man opp i et totalt turistkonsum på 108 milliarder kroner. Ser man på perioden 2004-2008 har turistkonsumet økt med 30 prosent i løpende priser.

Det er også gjort beregninger på hvor mye utlendinger står for turistkonsumet og hvor mye norske husholdninger bidrar med samt norske næringer bidrag til overnatting, servering og transport.

Endelig inneholder satelittregnskapet tall sysselsettingstall. Denne oversikten konkluderer med at reiselivsnæringen i Norge sysselsetter 138 000 normalårsverk. Det utgjør 6,2 % av den samlede sysselsettingen i Norge. Videre omfatter tabellverket tall på fylkes nivå for hotell og restaurantnæringen, transport og kultur og underholdning.

Publisert: 13.10.09 © NHO Reiseliv 2009

Liten drahjelp for reiselivet

15 millioner økning i turistmarkedsføringsmidler er en beskjeden økning for en presset reiselivsnæring, sier Knut Almquist, administrerende direktør i NHO Reiseliv i en kommentar til statsbudsjettet 2010.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet som ble lagt frem tirsdag 13. oktober å øke det statlige bidraget til turistmarkedsføring til 250 millioner kroner i 2010. Dette er en økning på 15 millioner.

– Reiselivet er blinket ut som en av regjeringens fem satsingsnæringer. Å gjøre Norge som reiseliv mer kjent både for utenlandske og innenlandske turister er avgjørende for å skape et levedyktig reiseliv. Vi hadde håpet at regjeringen ville gi et enda større løft, sier Almquist.

Av markedsføringsbudsjettet er 15 millioner øremerket tiltak for Nord-Norge særskilt. – Dette er mindre enn vi hadde forventet, og var lovet i forbindelse med etableringen av Nord Norsk reiseliv as, sier Almquist.

Tøffe tider for reiselivet

Skal man satse på reiseliv må man ha stort fokus på hva som kan øke lønnsomheten i næringen. NHO Reiseliv har ved flere anledninger spilt inn en reduksjon av serveringsmomsen fra 25 til 14 prosent. – Heller ikke i år har regjeringen lyttet til næringen, sier Almquist.

Blant andre tiltak som påvirker norsk reiseliv er forslag til innføring av 8 prosent avgift på bl.a. inn- gangspenger til utstillinger i museer og gallerier, samt adgang til fornøylesparker og opplevelsessentra. – Dette er også som forventet, og prosentsatsen ligger inne for det området som næringen kan tåle, sier Almquist.

Nasjonale turistveger ikke prioritert

Innenfor området samferdsel er det avsatt 102,7 millioner til Nasjonale turistveger. – NHO Reiseliv håpet på en økning slik at man kunne ta igjen tapte byggeprosjekter på turistvegene i 2010, sier Almquist.

Det er imidlertid positivt at det satses ekstra på rassikring både for fastboende og tilreisende. En godt og trygg infrastruktur er helt nødvendig for norsk reiseliv, avslutter Almquist.

Budsjett penger for regionale verneombud

Regjeringen har satt av 6 millioner kroner i statsbudsjettet for 2010 for å starte ordningen med regionale verneombud i hotell-, restaurant- og renholdsbransjen.

Allerede i 1981 ble ordningen med regionale verneombud innført i bygg- og anleggsbransjen. Ombudene gjør en viktig jobb for å bedre helse, miljø og sikkerhet (HMS) og for å forebygge skader og ulykker.

Støtte fra Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet mener ordningen med regionale verneombud virker forebyggende og er derfor positiv til at ordningen utvides til hotell- og restaurant- og renholdsbransjen, skriver Arbeids- og Inkluderingsdepartementet i en pressemelding.

Som kjent har Fellesforbundet og Arbeidsmandsforbundet lenge tatt til ordet for en slik ordning. Forslaget til utforming av ordningen ble sendt ut på offentlig høring i høst.

Særdeles gode erfaringer

– Erfaringene med regionale verneombud i bygg- og anleggsbransjen er særdeles gode. Vi ønsker derfor å utvide den til andre bransjer, sier arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen.

– Det er bred enighet om at ombudene gjør en viktig jobb. Arbeidstilsynet rapporterer i tillegg at det har et særdeles godt samarbeid med dem når det gjelder tilsyn med sosial dumping, understreker Hanssen.

Bidrag mot sosial dumping

Han mener at regjeringens to handlingsplaner mot sosial dumping har hatt god effekt, men at tilsynsmyndighetene fortsatt finner utenlandske arbeidstakere som blir utnyttet - i form av lavere lønn og dårligere sikkerhet og arbeidsmiljø enn det som er akseptabelt på det norske arbeidsmarkedet.

Også i hotell-, restaurant-, og renholdsbransjen. Det er blant annet derfor ordningen med regionale ombud innføres.

PAM

Kollektivforhandlingarna pågår redan inom några branscher

I början av september upphörde några kollektivavtal inom handelsbranschen, hotell- och restaurangbranschen och specialbranscherna.

Förhandlingarna om nya kollektivavtal pågår redan inom de branscher dess kollektivavtal upphörde den 30.9.

Inom handelsbranschen upphörde kollektivavtalet för sambandscentraler och telefonsj nster samt kollektivavtalet f r VVOs anställda. Inom hotell- och restaurangbranschen förhandlar man däremot om kollektivavtal som gäller skidcentren och programservicebranschen. Inom specialbranscherna  r bland annat kollektivavtalsförhandlingarna f r bingoanst llda på gång.

Eftersom avtalen upphörde i september  r man nu i ett avtalslöst läge, och då gäller inte heller fredsplikten. Arbetstagarnas arbetsvillkor  r ändå i kraft på grund av den så kallade efterverkningen.

Fler unga medlemmar i PAM

 ver h lfsten av dem som i  r blivit medlemmar i PAM  r under 30  r. Följande steg är att få ungdomarna att ta makt i förbundet.

PAM hade i månadsskiftet augusti-september 54 457 medlemmar under 30  r. Det  r nästan 3 000 fler än vid årsskiftet. PAMs totala medlemsantal har ökat med omkring 5 000 personer sedan årsskiftet.  ver h lfsten (54 procent) av dem  r under 30. Samtidigt har man i facket oroat sig över att medlemmarna blir äldre. PAM hade i skiftet augusti-september sammanlagt 218 359 medlemmar.

PAMs ungdomssekreterare Aki Rouhiainen säger att det stora antalet unga medlemmar  r en stor utmaning för förbundets verksamhet.

– Bara 13 procent av förtroendemännen  r under 31  r. Vi borde få klart fler unga förtroendemän. Vi hade nyss en kurs, där vi uppmuntrade de unga medlemmarna att ställa upp i h stens f rtroendemanna- och arbetarskyddsval. Vi borde få med de unga i fackavdelningarnas verksamhet och med i avdelningsstyrelserna för att besluta om verksamheten, säger Rouhiainen.

Rouhiainen berättar att årets höjdpunkt f r PAM-ungdomarna  r vinterdagarna i Tahko i februari. Dessutom har ungdomarna i regionerna egen verksamhet liksom en del av fackavdelningarna.

28.10.2009

Mari Taivainen börjar som internationell koordinator och Hanna Kuntsi fortsätter som sekreterare för samhällsrelationer

Mari Taivainen har valts till koordinator för internationella ärenden och Hanna Kuntsi till sekreterare för samhällsrelationer på PAM.

Pol. mag. Mari Taivainen (36) börjar den 23.11.2009 som internationell koordinator. Hon övergår till PAM från Pohjola-Norden rf där hon arbetat som intressebevakningschef. Taivainens uppgift är att styra, utveckla och koordinera förbundets internationella intressebevakning samt annan internationell verksamhet.

Hanna Kuntsi (32), som valdes till sekreterare för samhällsrelationer, har varit anställd hos PAM sedan 2003. Hon har tidigare arbetat som ungdomssekreterare och organisationssekreterare samt i  r som ersättare f r sekreteraren f r samhällsrelationer. Kuntsis uppgift är att kordinera samarbetet med olika intressegrupper och samarbetspartners

HRF SVERIGE

22 September - Susanna Lundell, chefredaktör Hotellrevyn

En tredjedel får ta fajten

HRF försöker på olika sätt att värva medlemmar och behålla dem. Men avtalsrörelsen 2010 kan bli hörd i en bransch där två av tre anställda har vänt facket ryggen.

Sedan 2005 har Hotell- och restaurangfacket tappat 20.000 medlemmar. När det nu är dags för avtalsrörelse  r bara var tredje arbetare i hotell- och restaurangbranschen medlem i HRF. Förbundet är

också den fackförening som drabbats hårdast av medlemstappet.– Det är klart att någonstans kommer vi till en gräns när vi inte har legitimitet som eget förbund. Men än har vi inte fått några signaler från SHR att de inte ser oss som en jämbördig part i avtalsrörelsen, säger HRF:s förbundsordförande Ella Niia.

Hon menar att det finns flera orsaker till att förbundet har en låg organisationsgrad. Den främsta orsaken är höjningen av a-kassan.

– Man kan inte bortse från att det är regeringens höjning av avgifterna till a-kassan som orsakat tappet. Men det är för enkelt att luta sig tillbaka och säga att det räcker med ett regeringsskifte för att få ordning på tappet. Vad vi vill är att folk i branschen ska bli medlemmar och vi måste bli bättre på att nå ut med informationen om vad ett medlemskap ger.

Men var går gränsen för legitimiteten? Hur många medlemmar kan HRF tappa och ändå fortsätta att vara ett eget förbund?

– Vi har ett uppdrag från kongressen att vi ska jobba vidare som ett eget förbund. Vi är heller inget fattigt förbund som inte klarar av vår verksamhet, men för legitimiteten och utvecklingsmöjligheterna måste vi stoppa tappet.

Inom HRF görs just nu olika satsningar för att få stopp på utflödet av medlemmar. På exempelvis avdelningen Stockholm/Gotland arbetar man mycket med att bli fler förtroendevalda ute på arbetsplatserna.

– Vi har inte syns tillräckligt mycket. Nu jobbar vi aktivt med att facket ska synas och att fler ska få frågan om de vill bli medlemmar. För att lyckas måste facket finnas där medlemmarna finns och det är på arbetsplatserna, säger Per Persson som är kassör och ombudsman på avdelningen.

Han säger att det är förtroendemännen som gör att fackföreningen blir stark. – Det är de som rekryterar nya medlemmar och förändrar verkligheten på arbetsplatsen. Alla arbetsplatser behöver ett fackligt ombud som är med och utvecklar sin arbetsplats när det gäller arbetstidsfrågor, inflytande- och lönefrågor.

Avdelningen fokuserar på de största arbetsplatserna. Dessutom har de delat ut 10 000 exemplar av boken Schysta drinkar på arbetsplatser i Stockholm och på Gotland. Boken handlar om några bartendrars syn på arbetsliv och fackligt medlemskap.

Per Persson poängterar att han tror att det kan ta lite tid att uppnå en förändring.

– Vår satsning kommer att ge resultat, men det kan dröja lite innan det märks. Det viktiga är att det ska kännas viktigt att vara facklig förtroendevald. Det krävs också att förbundet finns tillgängligt och att de förtroendevalda är uppdaterade och får information om allt som händer.

Det kan dock vara svårt att se vad satsningarna ger i siffror. Under augusti skrev avdelningen in runt 200 nya medlemmar.

– Men det räcker inte. Vi borde skriva in 500, säger Per Persson.

Någon särskild statistik på vad till exempel storstadssatsningen har gett i antal nya medlemmar finns inte. Inte heller går det att se hur många som registrerats under till exempel HRF:s medverkan under Pride-festivalen.

Ella Niia menar att det inte heller går att säga en siffra där gränsen för legitimitet går.

– Varje medlem är värdefull för förbundets utveckling och för kommande avtalsrörelse. Vi har en styrka i att vi har ett starkt engagemang bland medlemmarna. Nu ska vi ha sex avtalskonferenser. Om branschen ska kunna växa och utvecklas måste även företagare förstå att arbetstagarna blir bättre representanter för sin arbetsgivare om de har en fast anställning.

Att HRF drabbas hårdast av medlemstappet tror Ella Niia beror på att många medlemmar arbetar deltid och inte har råd att vara med då lönerna är låga.

– Våra medlemmar kan inte alltid välja.

HRF minskar, SHR ökar

Antalet medlemmar i HRF samt antal medlemsföretag i SHR.

Siffrorna för 2009 är från augusti i år.

År	HRF	SHR
2005	57 540	2 989
2006	56 037*	3 088
2007	46 043	3 296
2008	39 244	3 454
2009	36 819	3 987

* Vid årsskiftet 2006/2007 höjdes avgiften till a-kassan

3F PRIVAT SERVICE HOTEL OG RESTAURATION

30/9 2009 Af Karin Ravn, Fagbladet 3F, karin.ravn@3f.dk

Elever i aktion mod fremtid på bistand

En slange af frustrerede elever fyldte op ved jobcenter i København. Aktionen skal råbe politikerne op.

Eleverne frygter fremtid på kontanthjælp.

Ledigheden blandt unge eksploderer. Lærepladser er en by i Rusland. Mange kan ikke gøre deres uddannelse færdig og henvises til kontanthjælp.

Derfor frygter kokkeelever fremtiden. Onsdag formiddag prøvede de at råbe politikerne op i København. Det skete med aktion i form af en stor kø af "ledige".

- Jeg og mine skolekammerater er desperate. Vi prøver at tage en uddannelse. Men for tiden virker det umuligt, siger elev Jannis Tsatsaris.

Desperat slange

Han var et lille led i den lange slange af mennesker, der indtog gadebilledet. Slangen snoede sig fra Hotel- og Restaurantskolen til jobcenteret om hjørnet, hvor Københavns Kommune udbetaler kontanthjælp.

- Dagens aktion er et godt billede på den situation, landets unge står i lige nu, siger Jonathan Simmel.

Han er formand for Erhvervsskolernes Elev Organisation (EEO), der repræsenterer eleverne på de tekniske skoler.

På gaden efter politikernes ferie

Når Folketinget åbner 6. oktober, vil de unge være på gaden igen, oplyser Jonathan Simmel.

- Vi går naturligvis også med der. Min oplevelse er, at mine skolekammerater er godt og grundigt trætte af de dystre fremtidsudsigter og ærligt talt vrede på politikerne, siger Jannis Tsatsaris, der er elev fra Hotel- og Restaurantskolen.

Øvrige nyheder fra branchen

Publisert: 07.10.09

Nordiske arbeidsgiver- og arbeidstakerforeninger møtes

De nordiske arbeidsgiver- og arbeidstakerforeningene har møte i Oslo denne uken. Et viktig tema når foreningene møtes, er de felles utfordringene for reiselivet i Norden som følge av finanskrisen.

Høyt på møteagendaen står Konsekvenser av finanskrisen for reiselivsnæringene i Norden, samt felles tiltak som må iverksettes.

– Samtlige nordiske land, med unntak av Island, opplever stor reduksjon i utenlandstrafikken og har på mange måter de samme utfordringene ved å vinne tilbake turistene. Det er positivt at vi nå setter oss sammen for å finne løsninger som er til felles gode for alle, sier administrerende direktør i NHO Reiseliv, Knut Almquist.

Han deltar sammen med direktør arbeidsliv, Jostein Hansen for NHO Reiseliv. Sammen med sine nordiske søsterorganisasjoner representerer de Nordisk Besöksnæring, tidligere NHRF. Møtet med arbeidstakersiden, Nordisk Union, finner sted på Thon Hotel Opera 8. og 9. oktober. Partene vil også drøfte mulighetene for en større nordisk konferanse om reiseliv i 2010/11.

9/9 2009

Nordisk Klimadag: Verdens største mobileksperiment

Som en optakt til klimatopmødet i København går Nordisk Ministerråd nu ind i arbejdet for at fremme børn og unges viden om klimaspørsmål. Det sker i form af et nyt site: klimanorden.org og via verdens måske største mobiltelefoneksperiment.

Nordisk Klimadag er et fælles tiltag fra de nordiske landes undervisningsministre, som skal styrke klimaundervisningen i Norden og fremme samarbejdet mellem lærere og elever på tværs af landene.

Hvordan engagerer man unge i klimadebatten? Det er der mange bud på netop nu og et af dem er et nyt site fra Nordisk Ministerråd: klimanorden.org.

Sitet skal styrke klimaundervisningen i Norden og lanceres som optakt til Nordisk Klimadag den 11. november, 2009.

Nordisk Klimadag er et fælles tiltag fra de nordiske landes undervisningsministre, som skal styrke klimaundervisningen i Norden og fremme samarbejdet mellem lærere og elever på tværs af landene.

På selve Nordisk Klimadag søsættes det nok største undervisningsforløb pr. sms i verden til dato.

Det består af en Nordisk Klimamission, hvor unge fra hele Norden kommer med deres bud på, hvordan klimaproblematikken bedst og mest kreativt kan belyses via lyd, film, billeder mm.

Der ud over skal eleverne svare på en række spørgsmål om klima og miljøspørsmål – to af Nordisk Ministerråds absolutte mærkesager.

- Målet er at sikre, at børn og unge bliver mere bevidste om klimaforandringerne. Med den nye hjemmeside vil vi sætte fokus på klimaundervisning, udvide kendskabet til klimaproblestillinger og skabe større interesse for naturvidenskab blandt eleverne, udtaler undervisningsminister Bertel Haarder.

På selve Klimadagen offentliggøres også vinder af en stor nordisk konkurrence om klimafilm, ReClimate, arrangeret af Foreningerne Nordens Forbund med støtte fra Nordisk Ministerråd.

Både partnere og deltagere i såvel filmkonkurrence som selve Nordisk Klimadag kan uploade deres bidrag på et interaktivt kort, der vil fungere som en samlet vidensbase over arbejdet med klimaundervisning i Norden og Baltikum. [Se mere på klimanorden.org](http://www.klimanorden.org)

Ny Nordisk Mat lever videre

Det nordiska köket upplever i dag ett starkt uppsving såväl i Norden som internationellt. Därför ska det framgångsrika programmet Ny Nordisk Mat få en fortsättning. Det beslutade de nordiska ministrarna ansvariga för jord-, skogsbruks-, fiskeri- och livsmedelsfrågor under sitt möte på Island på torsdagen.

Nordiska ministerrådet lanserade Ny Nordisk Mat år 2006. Målet med programmet, som i sin nuvarande form löper ut vid årsskiftet 2009, är att främja nordisk matkultur och gastronomi samt design och turism kopplad till mat, såväl lokalt, regionalt som internationellt.

Det nya programmet är tänkt för perioden 2010-2014, och det kommer enligt planerna att ha en total budget på 15 miljoner danska kronor.

Programmet har ett antal fokusområden, exempelvis produktion av livsmedel med regional förankring från både små och stora producenter. Ett annat mål är att koppla samman mat och turism ännu starkare än i dag – god mat lockar turister och främjar lokalsamhället.

Kommunikation kommer att bli en viktig aspekt av det nya programmet, det vill säga att synliggöra och branda de kvaliteter och möjligheter som finns i det nordiska köket. Programmet fokuserar även på genresurser och råvaror samt hälsoaspekten i det nordiska köket. Det slutliga programmet utarbetas och presenteras i höst.

Ny Nordisk Mat kan betraktas som en stor framgång som bidragit till att främja och synliggöra det nordiska köket och nordiska råvaror och skapa nätverk mellan aktörer i Norden. Förutom alla tiotals egna projekt har Ny Nordisk Mat gett många nationella kringeffekter. Ett exempel är hälsoprojektet OPUS i Danmark med en budget på hela 100 miljoner DKK.

IUL

Upplagd på IULs hemsida den 15-Sep-2009

Norska fack uppmanar regeringen att granska statens pensionsfonds investeringar i Nestlé/mönster av systematiska människorättsbrott

Fellesförbundet och NNN, IUL:s norska medlemsförbund inom livsmedelssektorn, har tillsammans med norska LO offentligt uppmanat finansdepartementet att utreda om statens pensionsfonds investeringar i Nestlé är förenliga med fondens etiska riktlinjer.

Brevet som även undertecknats av IUL:s generalsekreterare Ron Oswald fäster uppmärksamhet på Nestlés "systematiska mönster av människorättsbrott", till exempel företagets vägran att förhandla kollektivt om löner (nu senast i Indonesien och Indien). Fellesförbundets pressmeddelande rörande brevet beskriver detta som "ett klart brott mot ILO:s konventioner om rätten att organisera sig och förhandla kollektivt och ett klart brott mot de etiska riktlinjerna för statens pensionsfond." Brevet påtalar också "för departementet andra fall där Nestlé inte uppfyller de etiska riktlinjernas krav på företag."

Den norska statens pensionsfond, med nästan 400 miljarder USD i tillgångar, är Europas största aktieägare och den tredje största statliga investeringsfonden i världen. Fonden har investerat 2,85 miljarder USD i Nestlé, vilket gör den investeringen till fondens näst största.

De fyra fackliga organisationerna uppmanar norska finansdepartementet att sätta press på Nestlé och tvinga företaget att "respektera grundläggande ILO-konventioner och pensionsfondens etiska riktlinjer. Om en konstruktiv dialog visar sig omöjlig bör finansdepartementet överväga att avveckla sitt innehav i Nestlé."

EFFAT

21/10 2009

På EFFAT's 3. ordinære kongres afholdt i Berlin den 21-22/10 valgtes til ny præsident for EFFAT Bruno Vanoni, Therese Hulthén Andre förbundsordförande i HRF valgtes i en ny funktion til ny 1. Viceordførende. Som generalsekretær genvalgtes Harald Wiedenhofer.

I EFFAT forretningsudvalget er desuden følgende repræsentanter fra de nordiske lande. Som regionsrepræsentant Jan Egil Pedersen, NNN Norge. Præsident for Fødevarerektoren Ole Wehlast Fødevarereforbundet NNF Danmark og som Præsident for Landbrugssektoren Peter K Holm 3F Danmark.

Redigering afsluttet den 30/10 2009